

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педагогіки та психології

Іванова О.С.

ФІЛОСОФІЯ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до організації самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
освітньо-професійної програми спеціальності 053 Психологія»
денної та заочної форм навчання

Одеса 2024

Рекомендовано навчально-методичною радою Міжнародного гуманітарного університету протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

Укладач

Іванова О.С. – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного гуманітарного університету

Рецензенти:

Меленчук Н.І. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та психології Міжнародного гуманітарного університету

Кадієвська І.А. – доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії, політології, психології та права Одеської державної академії будівництва та архітектури.

Навчально-методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освітньо-професійної програми спеціальності 053 «Психологія» денної та заочної форми навчання [Електронне видання]. Одеса: МГУ, 2024. 43 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Очікувані результати навчання.....	6
Тематичний зміст навчальної дисципліни.....	8
Структура навчальної дисципліни	10
Теми практичних занять та методичні рекомендації до підготовки.....	11
Завдання до самостійної роботи з дисципліни	19
Приклади тестових завдань для самоперевірки.....	23
Питання до підсумкового контролю	39
Форми підсумкового контролю успішності здобувачів.....	40
Критерії оцінювання	41
Перелік рекомендованої літератури.....	42

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Методичні рекомендації розроблені для вивчення навчальної дисципліни «Філософія» здобувачами вищої освіти, що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти спеціальності 053 «Психологія», на кафедрі педагогіки та психології Міжнародного гуманітарного університету.

У методичних рекомендаціях представлено новітні дослідження сучасних українських науковців у галузі філософії в призмі психології; орієнтовані на допомогу здобувачам у поглибленому самостійному вивченні навчальних дисциплін, сприяє оволодінню ними матеріалу з дисципліни.

«Філософія» - є обов'язковим курсом професійної підготовки майбутніх бакалаврів – психологів.

Мета вивчення дисципліни **“Філософія”** – полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти навички інтелектуальної діяльності, які дозволять їм всебічно підходити до аналізу та розв'язання проблем майбутньої професійної діяльності. Виходячи з накопиченого історичного досвіду людства, вироблених методологічних принципів і спрямованості до безумовної цінності людської особистості, навчальна дисципліна **“Філософія”** сприяє формуванню освіченого спеціаліста, здатного працювати в умовах професійної мобільності, який може відійти від стереотипів і запропонувати нові ідеї і рішення. Вивчення курсу **«Філософія»**, як дисципліни саме для здобувачів спеціальності 053 «Психологія» – це вивчення розділу філософії, який займається дослідженням та вивченням методології та основ психології. Філософія в контексті методології та основ психології займається аналізом отриманих знань у рамках психології, перевіряє психологічні теорії щодо їх науковості та достовірності, досліджує природу встановлюваних ними психологічних законів, розкриває філософські засади базових теоретико-методологічних категорій – психіка, свідомість, особистість, діяльність.

Передумови для вивчення дисципліни – знання із таких дисциплін як-от: «Історії України та української культури», «Української мови (за професійним спрямуванням)», «Іноземної мови (за професійним спрямуванням)».

Під час вивчення навчальної дисципліни «Філософія» здобувачі повинні:

Знання:

- на понятійному рівні – основні методологічні та теоретичні категорії, поняття, що визначають зміст навчального предмету «Філософія», його структуру в розрізі загального процесу пізнання психічного;
- правильність застосовування відповідних методологічних підходів до конкретних психічних явищ.

Вміння:

- розуміти якісні зміни та оновлень, що відбуваються на сучасному етапі пізнання психічного;
- визначати останні зміни та доповнення, що спричинені впливом постпозитивістської та постмодерністських концепцій;
- пояснювати зміст культурної психології;
- застосувати знання: на рівні відтворення – правильно оцінювати сутність та зміст процесу пізнання психічного, орієнтуватися в сучасних психологічних напрямках та школах; на творчому рівні – використовувати свої внутрішні якості у підвищенні ефективності професійної діяльності, досліджувати комунікативно-інтерактивні явища.

Навички:

- упорядковувати набуті знання у вигляді виконання індивідуальних завдань;
- аргументовано обговорити та пояснити особливості філософії психології як інтегративної наукової дисципліни та її значення для побудови несуперечливого теоретичного концепту психічного.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У процесі реалізації програми дисципліни «Філософія» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючи принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Навчальна дисципліна «Філософія» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПРН), передбачених освітньою програмою:

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення

професійних завдань.

ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет і структура філософії. Історичні витoki філософії.

Філософія: предмет, об'єкт та завдання. Загальна характеристика проблем сучасної психології. Система «людина-психологія-суспільство» як предмет філософії психології. Функції філософії психології. Взаємодія психології та філософії у історичному контексті. Основні етапи розвитку філософії. Стародавня філософія. Середньовічна філософія. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія. Сучасна філософія. Позитивізм, екзистенціалізм, постмодернізм.

Трактування необхідності постійного самовдосконалення різними філософськими течіями (стоїцизм, екзистенціалізм та ін.).

Тема 2. Співіснування і взаємодоповнювальність різних способів пізнання світу. Проблема наукового пізнання.

Філософія психології як міждисциплінарна галузь наукового знання. Співвідношення пізнавальних та ідеологічних аспектів філософії психології. Предмет і завдання, принципи, категорії науки. Гуманістичні цінності у філософії та їх роль у формуванні соціально відповідальної поведінки. Філософські основи соціальної відповідальності: від античності до сучасності.

Тема 3. Філософія науки. Сучасні проблеми аналізу розвитку науки.

Філософський аналіз розвитку психології як експериментальної науки. Антропосоціогенез та соціокультурний розвиток людської цивілізації. Психологія як емпірична наука. Філософські основи психологічних досліджень. Особливості різних способів пізнання. Філософський аналіз розвитку психології як експериментальної науки. Пояснення та розуміння, екстерналістські та інтерналістські підходи до дослідження психіки. Феноменологія як наука про світогляд, її зв'язок із психологією світу.

Тема 4. Еволюція філософських уявлень про природу, людину й суспільство.

Роль психології у науковому пізнанні навколишньої й внутрішньої дійсності. Загальнонаукові принципи психології: взаємодія й розвиток, причинність, цілісність, активність, суб'єктивність, реконструкція. Поняття

соціальної справедливості. Рівність і справедливість. Соціальна справедливість і індивідуальна відповідальність.

Тема 5. Діалектика як інструмент пізнання.

Закони і категорії діалектики. Людське життя – пошук всезагального. Філософський аналіз дослідницьких парадигм у психології. Еволюція філософських поглядів на людину та її світ. Психоаналіз в основі конструювання соціальної реальності. Психоаналітична герменевтика. Деконструкція суб'єкта у психоаналізі.

Тема 6. Персоналізм як напрям сучасної психології. Прагматизм як напрям психологічних досліджень. Діяльнісний підхід у філософії психології.

Персоналізм як напрям сучасної психології. Реалізації ідей персоналізму у психології. Засадничі ідеї філософії персоналізму. Персоналістський аналіз особистості та її внутрішня будова. Прагматизм, як напрям психологічних досліджень. Філософія прагматизму та біхевіоризм. Інструменталізм як різновид прагматизму. Екзистенційна та гуманістична філософія психології. Соціальна психологія. Соціокультурні та історичні передумови вивчення людини як соціальної істоти. Соціальний конструктивізм як епістемологічний та антропологічний вимір. Становлення зрілої особистості крізь призму антропології. Феномен мудрості. Питання про принципову можливість формалізації мудрості. Віра та вірування. Структура віри як соціально-психологічний феномен.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

[illegible]

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ

Тема 1. Предмет і структура філософії. Історичні витоки філософії

План

1. Філософія в психології: предмет, об'єкт та завдання.
2. Загальна характеристика проблем сучасної психології.
3. Система «людина-психологія-суспільство» як предмет філософії психології.
4. Функції філософії в психології.
5. Взаємодія психології та філософії у історичному контексті.

Питання до самоконтролю

1. Поясніть - Філософія в психології: предмет, об'єкт та завдання.
2. Дайте загальну характеристику проблем сучасної психології.
3. Поясніть систему «людина-психологія-суспільство» як предмет філософії психології.
4. Назвіть функції філософії в психології.
5. Охарактеризуйте взаємодія психології та філософії у історичному контексті.

Література

1. Велитченко Л.К. Філософія психології: програмн. довідник. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2012. 554 с.
2. Вільчинський Ю. М. та ін. Філософія: навч. Посібник. Київ: КНЕУ, 2019. 368 с.
3. Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г. Історія філософії: Підручник. К.: Либідь, 2001. 408 с.
4. Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика: Підручник / Г. І. Волинка, В. І. Гусєв, І. В. Огородник, Ю. О. Федів; За ред. Г. І. Волинка. К.: Вища школа, 1999. 624 с.
5. Філософія психології: навч. посіб. / О.Г. Романовський, В.Є. Михайліченко, Л.М. Грець. Харків: Вид-вл НТУ, 2016. 320 с
6. Щукін, Є. О. Філософія психології в Україні / Є. О. Щукін, І. Є. Чугуєва // Гуманіт. вісн. НУК. Миколаїв : НУК, 2011. Вип. 4. С. 128–129.

Тема 2. Співіснування і взаємодоповнювальність різних способів пізнання світу. Проблема наукового пізнання.

План

1. Філософія в психології як міждисциплінарна галузь наукового знання.
2. Співвідношення пізнавальних та ідеологічних аспектів філософії психології.
3. Предмет і завдання, принципи, категорії науки.

Питання до самоконтролю

1. ФСкладіть інфографічну схему-пояснення філософія в психології як міждисциплінарної галузі наукового знання.
2. Охарактеризуйте співвідношення пізнавальних та ідеологічних аспектів філософії психології.
3. Визначіть предмет і завдання, принципи, категорії науки.

Література

1. Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г. Історія філософії: Підручник. К.: Либідь, 2001. 408 с.
2. Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика: Підручник / Г. І. Волинка, В. І. Гусєв, І. В. Огородник, Ю. О. Федів; За ред. Г. І. Волинка. К.: Вища школа, 1999. 624 с.
3. Данилюк І. Історія психології в Україні. К.: Либідь, 2002. 152 с.
4. Іванова О. С. Філософія психології: ноосферний розвиток інформаційного суспільства. Психологія життєвого простору особистості в сучасних умовах кризи, глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (14-15 вересня 2023р.), м. Одеса. – Міжнародний гуманітарний університет. 338 с. URL: <http://surl.li/lsnqd> - С. 123
5. Філософія психології: навч. посіб. / О.Г. Романовський, В.Є. Михайліченко, Л.М. Грець. Харків: Вид-вл НТУ, 2016. 320 с
6. Щукін, Є. О. Філософія психології в Україні / Є. О. Щукін, І. Є. Чугуєва // Гуманіт. вісн. НУК. Миколаїв : НУК, 2011. Вип. 4. С. 128–129.

Тема 3. Філософія науки. Сучасні проблеми аналізу розвитку науки. Філософський аналіз розвитку психології як експериментальної науки.

План

1. Еволюція філософських уявлень про природу, людину й суспільство.
2. Антропосоціогенез та соціокультурний розвиток людської цивілізації.
3. Психологія як емпірична наука.
4. Філософські основи психологічних досліджень.
5. Питання про пізнавальну, ціннісну і праксеологічну діяльність людини.
6. Особливості різних способів пізнання.
7. Філософський аналіз розвитку психології як експериментальної науки.
8. Пояснення та розуміння, екстерналістські та інтерналістські підходи до дослідження психіки.
9. Феноменологія як наука про світогляд, її зв'язок із психологією. світу.

Питання до самоконтролю

1. Складіть опорний конспект за питанням - еволюція філософських уявлень про природу, людину й суспільство.
2. Деталізуйте антропосоціогенез та соціокультурний розвиток людської цивілізації.
3. Охарактеризуйте чому саме психологія є емпіричною наукою.
4. Визначте філософські основи психологічних досліджень.
5. Озвучте питання про пізнавальну, ціннісну і праксеологічну діяльність людини.
6. Конкретизуйте особливості різних способів пізнання.
7. Дайте розгорнутий філософський аналіз розвитку психології як експериментальної науки.
8. Розкрийте власне пояснення та розуміння, екстерналістські та інтерналістські підходи до дослідження психіки.
9. Дайте визначення поняттю феноменології як науці про світогляд, її зв'язок із психологією. світу.

Література

7. Велитченко Л.К. Філософія психології: програмн. довідник. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2012. 554 с.
8. Вільчинський Ю. М. та ін. Філософія: навч. Посібник. Київ: КНЕУ, 2019. 368 с.

9. Горбенко Ю.Л., Клименко Ю.О., Моргун В.Ф. Філософія психології: тексти. Хрестоматія для студентів психологічних спеціальностей. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2017. 402 с.

10. Москалець В. П. Психологія особистості. Підручник, 3 вид. перероб. доповн. В. П. Москалець. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 364 с.

11. Романовський О.Г., Михайличенко В.Є., Грень Л.М. Філософія психології: навч. посіб. для студентів напряму підготовки «Психологія». Харків: НТУ «ХПІ», 2016. 140 с.

12. Чорна Л.С. Філософія психології: Навчально-методичний комплекс з дисципліни. Чернігів: ЧОІППО, 2017. 44 с.

Тема 4. Еволюція філософських уявлень про природу, людину й суспільство.

План

1. Роль психології у науковому пізнанні навколишньої й внутрішньої дійсності.
2. Принципи, закони, категорії науково-психологічного дослідження.
3. Пізнавальне ставлення людини до світу: оптимізм, скептицизм, агностицизм.
4. Загальнонаукові принципи психології: взаємодія й розвиток, причинність, цілісність, активність, суб'єктивність, реконструкція

Питання до самоконтролю

1. Охарактеризуйте роль психології у науковому пізнанні навколишньої й внутрішньої дійсності.
2. Назвіть принципи, закони, категорії науково-психологічного дослідження.
3. Поясніть пізнавальне ставлення людини до світу: оптимізм, скептицизм, агностицизм.
4. Визначте загальнонаукові принципи психології: взаємодія й розвиток, причинність, цілісність, активність, суб'єктивність, реконструкція

Література

1. Велитченко Л.К. Філософія психології: програмн. довідник. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2012. 554 с.
2. Вільчинський Ю. М. та ін. Філософія: навч. Посібник. Київ: КНЕУ, 2019. 368 с.

3. Горбенко Ю.Л., Клименко Ю.О., Моргун В.Ф. Філософія психології: тексти. Хрестоматія для студентів психологічних спеціальностей. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2017. 402 с.
4. Філософія психології: тексти. Хрестоматія для студентів псих. спец. / укл. Ю.Л. Горбенко, Ю.О. Клименко, В.Ф. Моргун. Прлтава: ПНПУ ім.. В.Г. Короленка, 2017. 402с.
5. Сергієнко В. В. Філософські проблеми наукового пізнання: навчальний посібник. Кременчук: Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, 2011. 103 с.
6. Філософія психології: навч. посіб. / О.Г. Романовський, В.Є. Михайліченко, Л.М. Грець. Харків: Вид-вл НТУ, 2016. 320 с
7. Щукін, Є. О. Філософія психології в Україні / Є. О. Щукін, І. Є. Чугуєва // Гуманіт. вісн. НУК. Миколаїв : НУК, 2011. Вип. 4. С. 128–129.

Тема 5. Діалектика як інструмент пізнання

План

1. Людське життя – пошук всезагального.
2. Еволюція філософських поглядів на людину та її світ.

Питання до самоконтролю.

1. Укладіть філософський аналіз дослідницьких парадигм у психології. (Вчення про монадологію Г. Ляйбніца. Поняття існування та психологія самоствердження людини (Й. Гердер). Ідея волюнтаризму у психології: А. Шопенгауер. Проблема стимулюючого начала людської діяльності у роботах німецького ірраціоналізму.)
2. Поясніть етична природа совісті (Г. Гегель). (Для пояснення застосуйте також таке: Людина як монада (Г. Ляйбніц). Спочатку був вчинок (Й. Гете). Мотивація людської діяльності (Ф. Ніцше). Психоаналіз в основі конструювання соціальної реальності Фройдистська концепція психоаналізу. Структура особистості: ід, его, суперего. Концепт несвідоме, можливості об'єктивного вивчення несвідомих психічних механізмів. Неофрейдизм та дослідження соціальної реальності. Психоаналітична герменевтика. Деконструкція суб'єкта у психоаналізі.)

Література

1. Чорна Л.С. Філософія психології: Навчально-методичний комплекс з дисципліни. Чернівці: ЧОІППО, 2017. 44 с.

2. Ivanova O. Influence of the Neuro-Educational Environment on One's Socialization under Total Digitalization // Yermakova S., Ivanova O., Horytska O., Polishchuk V., Polukhtovych T., Vivcharenko T. (2023) Influence of the Neuro-Educational Environment on One's Socialization under Total Digitalization. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 12(1), 136-153. Vol. 12 No. 1 (2023, BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience / Psychology.
3. Іванова О. С., Єрмакова С.С. Особистість в контексті ноосферного гуманізму. Матеріали Міжнародної науково-методичної конференції «Управління якістю підготовки фахівців» XXVII (м. Одеса-Хорватія-Польща-Румунія, 21-22 квітня 2022р.). Одеса, 2022. Ч. 2. С.37-38.
4. Філософія психології: тексти. Хрестоматія для студентів псих. спец. / укл. Ю.Л. Горбенко, Ю.О. Клименко, В.Ф. Моргун. Прлтава: ПНПУ ім.. В.Г. Короленка, 2017. 402с.
5. Сергієнко В. В. Філософські проблеми наукового пізнання: навчальний посібник. Кременчук: Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, 2011. 103 с.
6. Філософія психології: навч. посіб. / О.Г. Романовський, В.Є. Михайліченко, Л.М. Грець. Харків: Вид-вл НТУ, 2016. 320 с
7. Щукін, Є. О. Філософія психології в Україні / Є. О. Щукін, І. Є. Чугуєва // Гуманіт. вісн. НУК. Миколаїв : НУК, 2011. Вип. 4. С. 128–129.

Тема 6. Персоналізм як напрям сучасної психології. Прагматизм як напрям психологічних досліджень. Діяльнісний підхід у філософії психології.

План.

1. Персоналізм як напрям сучасної психології.
2. Прагматизм, як напрям психологічних досліджень.
3. Екзистенційна та гуманістична філософія психології.
4. Діяльнісний підхід у філософії психології.
5. Соціальна психологія. Місце соціальної психології серед наук про суспільство
6. Проблема людини у соціальній філософії.

Питання до самоконтролю.

1. Проаналізуйте можливість реалізації ідей персоналізму у психології. (Засадничі ідеї філософії персоналізму. Персоналістський аналіз особистості та її внутрішня будова. Людська особистість як вищий спосіб життя (В.

Штерн). Теорія самореалізації (Г. Олпорт). Концепція самоактіалізації (А. Маслоу). Концепція відношень у структурі особистості (К. Роджерс). Аналіз особистості крізь призму філософії персоналізму. Структура особистості. К. Роджерс. Самоактуалізація особистості. А. Маслоу. Теорії самореалізації особистості. Проблема людини у соціальній філософії. Людина у пошуках сенсу життя за В.Франклом. Філософсько-психологічні ідеї у працях П. Бергера та Т. Лумана).

2. Розмежуйте поняття філософія прагматизму та психологія

(Філософія прагматизму та біхевіоризм. Інструменталізм як різновид прагматизму. Заперечення свідомості як предмету психології. Інструменталізм як різновид прагматизму. Головне у поведінці – навички. Стимул – реакція як головний закон біхевіоризму.)

3. Розкрийте філософський аспект екзистенційної психології

(Буття у фундаментальній онтології М. Гайдеггера. Феноменологія Е. Гуссерля. Концепти «проекту» модусів буття. Категорія екзистенції. М. Гайдеггер: екзистенціали, розгортання світу. Джерела екзистенційної психології у психіатрії. К. Ясперс та його вчення про просвітлення, екзистенцію. Проблематика поняття норми. Екзистенційний аналіз Ж.-П. Сартра. Несвідомий вибір як вид несвідомого. Основні ідеї гуманістичної психології. Навчання А. Маслоу про норму й само актуалізацію. Філософський пафос гуманістичної психології. М. Гайдеггер: ідея розгортання світу.)

4. Дайте визначення понятт. «онтологія діяльності».

(Деталізуйте онтологічний вимір діяльності, її джерела у філософії романтизму (Фіхте, Новаліс). Марксистське трактування діяльності як суспільних відносин. Філософське підґрунтя діяльнісного підходу у філософії прагматизму. Категорії діяльнісного підходу. Антропологія А. Гелена як філософська основа діяльнісного підходу. Категорії діяльнісного підходу: мотив, мета, дія. Генезис логічних структур і апіорних категорій. Мислення як діяльність. Мисленнєва діяльність та її методологія. Проблема волі, доцільності та спонтанності мислення. Теорія мислення Піаже, генетична епістемологія. Теорії походження внутрішнього світу. Роль соціального у формуванні свідомості. Феномен мислення: погляди Піаже та Виготського. Генезис свідомості за Виготським. Етапи формування понять.)

5. Визначте місце соціальної психології серед наук про суспільство (Соціокультурні та історичні передумови вивчення людини як соціальної істоти. Соціальний конструктивізм як епістемологічний та антропологічний вимір. Антропологічна дилема: співвідношення біологічного та соціального в людині Людина як біосоціальна істота: можливості її пізнання засобами

соціальної психології. Проблема людини у роботах М. Бубера. С. Франкл про духовні основи суспільства.)

6. Складіть усне есе на тему «Проблема людини у соціальній філософії.» (У доповіді застосуйте відповіді на запитання: Людина у пошуках сенсу життя за В. Франклом..Філософсько-психологічні ідеї у працях П. Бергера та Т. Лумана. Філософія психології Е. Фромма. Становлення зрілої особистості крізь призму антропології Феномен мудрості. Питання про принципову можливість формалізації мудрості. Віра та вірування. Структура віри як соціально-психологічний феномен.)

Література

1. Велитченко Л.К. Філософія психології: програмн. довідник. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2012. 554 с.
2. Чорна Л.С. Філософія психології: Навчально-методичний комплекс з дисципліни. Чернігів: ЧОІППО, 2017. 44 с.
3. Данилюк І. Історія психології в Україні. К.: Либідь, 2002. 152 с.
4. Іванова О. С. Філософія психології: ноосферний розвиток інформаційного суспільства. Психологія життєвого простору особистості в сучасних умовах кризи, глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (14-15 вересня 2023р.), м. Одеса. – Міжнародний гуманітарний університет. 338 с. URL: <http://surl.li/lsnqd> - С. 123
5. Іванова О. С. Особливості соціального розвитку наукових кадрів у цифрову еру. Психологія життєвого простору особистості в сучасних умовах кризи, глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (14-15 вересня 2023р.), м. Одеса. – Міжнародний гуманітарний університет. 338 с. URL: <http://surl.li/lsnqd> - С. 120

ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ з дисципліни «Філософія»

Самостійна робота – обов’язковий компонент навчальної та дослідницької роботи здобувачів. До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Філософія» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, презентацій тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю – заліку.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми
1	Тема 1. Предмет і структура філософії. Історичні витоки філософії. <i>Практичні завдання.</i> <u>Підготувати доповіді:</u> 1. Арістотель і концепція «еудемонії»: як філософія щастя пов'язана з професійним самовдосконаленням. 2. Кантівське розуміння обов'язку та морального самовдосконалення у професійному житті. 3. Сократ і ідея самопізнання в професійному контексті: роль філософії у самовдосконаленні. <u>Підготувати есе.</u> Філософія психології як міждисциплінарна галузь наукового знання.
2	Тема 2. Співіснування і взаємодоповнювальність різних способів пізнання світу. Проблема наукового пізнання. <i>Практичні завдання.</i> <u>Підготувати доповіді:</u> 1. Гуманізм як філософська основа соціально відповідальної поведінки. 2. Демократичні цінності в професійній діяльності: філософський аналіз.

	3. Філософія прав людини: демократичні цінності та відповідальна поведінка. 4. Філософія доброчесності: як етичні концепції впливають на громадську діяльність. 5. Екофілософія як основа соціальної відповідальності в сучасному світі. 6. Співвідношення пізнавальних та ідеологічних аспектів філософії психології.
3	Тема 3. Філософія науки. Сучасні проблеми аналізу розвитку науки Практичні завдання <u>Підготувати есе</u> <i>Проблеми психології у контексті розвитку стародавньої та середньовічної філософії.</i> 1. Філософсько-психологічні ідеї доби античності. 1.) Натурфілософський підхід до психіки та психології. 2.) Антропологічні інтенції у філософських вченнях стоїків, скептиків, епікурійців. 2. Філософсько-психологічна думка середньовіччя. 1.) Теологічний підхід до розуміння людини та її місця у світі. 2.) Антропологічні принципи у ранньосередньовічній психології.
4	Тема 4. Еволюція філософських уявлень про природу, людину й суспільство. 1. Чи є соціальна справедливість об'єктивним моральним принципом чи вона залежить від культурного контексту? 2. Чи є принцип “кожному за заслугами” більш справедливим, ніж “кожному порівну”? 3. Як концепція соціальної справедливості змінювалася від Платона та Аристотеля до Ролза і Нощіка? 4. Чи є справедливість лише продуктом суспільного договору (Гоббс, Руссо)? 5. Чи повинна справедливість виходити за межі держави і стосуватися всього світу? Практичні завдання <u>Підготувати есе.</u> <i>Дослідження як відображення й творчість.</i> 1. Чуттєве та раціонально-логічне пізнання. 2. Інтуїтивне пізнання.

	<i>Дуалістична природа людини: ідеї мислителів Відродження та Нового часу.</i> 1. Мотиваційне визначення вчинку в епоху Відродження. 1.) Мотивація та вчинок. Формування й боротьба мотивів. 2.) Поняття волі та інтересу в політичній психології Н. Макіавеллі. 3.) Вчення про душу як безкінечність розуму. 2. Дуалізм природи людської душі. 1.) Протилежності в психічній природі людини (Н. Кузанський). 2.) Боротьба мотивів і двоїстість людської природи (М. Монтень). 3.) «Мислю, значить існую» (Р. Декарт). 4.) Самопізнання як розкриття вселюдського в собі (Т. Гоббс). 5.) Самолюбство як визначальна пристрасть людини (Ф. Ларошфуко). 6.) «Немає нічого у інтелекті, чого б раніше не було у відчуттях» (Дж. Локк). <i>Філософсько-антропологічні погляди німецької класичної філософії</i> 1. Філософсько-антропологічні ідеї німецької класичної філософії. 1.) І. Кант: антропологія під кутом прагматизму. 2.) Вчинок як осердя феноменології (Й. Фіхте). 3.) Психологія розірваної свідомості та етична природа совісті (Г. Гегель). <u>Скласти психологічний глосарій за темою заняття.</u>
5	Тема 5. Діалектика як інструмент пізнання. Практичні завдання <u>Підготувати ессе.</u> 1. Людське життя – пошук всезагального 2. Філософський аналіз дослідницьких парадигм у психології 3. Дослідження як відображення й творчість 4. Еволюція філософських поглядів на людину та її світ 5. Психоеаналіз в основі конструювання соціальної реальності 6. Фройдистська концепція психоаналізу 7. Послідовники та ревізіоністи вчення З. Фрейда. 8. Основні ідеї психоаналізу у поясненні природи свідомості людини
6	Тема 6. Персоналізм як напрям сучасної психології. Прагматизм як напрям психологічних досліджень. Діяльнісний підхід у філософії психології. 1. Персоналізм як напрям сучасної психології 2. Реалізації ідей персоналізму у психології 3. Аналіз особистості крізь призму філософії персоналізму.

4. Прагматизм як напрям психологічних досліджень
 5. Філософія прагматизму та психологія
 6. Інструменталізм як різновид прагматизму.
 7. Екзистенційна та гуманістична філософія
 8. Філософський аспект екзистенційної психології
 9. Джерела екзистенційної психології у психіатрії.
 10. Діяльнісний підхід у філософії психології
 11. Онтологія діяльності
 12. Категорії діяльнісного підходу.
 13. Мислення як діяльність.
 14. Теорії походження внутрішнього світу.
 15. Екзистенційна психологія про норму.
 16. Основні ідеї гуманістичної психології
 17. Соціальна психологія.
 18. Місце соціальної психології серед наук про суспільство.
 19. Антропологічна дилема: співвідношення біологічного та соціального в людині
 20. Проблема людини у соціальній філософії.
 21. Становлення зрілої особистості крізь призму антропології.
- Скласти психологічний глосарій за темою заняття.

ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «Філософія»

Філософія як специфічний тип знання

1. Філософія (в перекладі) означає:
 - А. прагнення до знання;
 - В. любов до мудрості;
 - С. знання істини;
 - Д. розуміння буття.
2. Визначальний предмет філософського осмислення є відносини в системі:
 - А. «людина-Бог»;
 - В. «людина-природа»;
 - С. С. «людина-суспільства»;
 - Д. «людина-світ».
3. Характерними способами філософського осягнення дійсності є:
 - А. універсалізм, субстанціоналізм, рефлексія;
 - В. відчуття, сприймання, осяяння;
 - С. віра, гадка, інтуїція;
 - Д. спостереження, експеримент.
4. До ключових категорій філософії належать:
 - А. характер, пам'ять, увага;
 - В. буття, людина, розвиток, свідомість;
 - С. держава, влада, партія, ідеологія;
 - Д. спільність, нація, клас, організація.
5. Галузь філософії, яка вивчає сутність та особливості процесу пізнання:
 - А. онтологія;
 - В. аксіологія;
 - С. антропологія;
 - Д. гносеологія.
6. Галузь філософії, яка вивчає проблеми буття:
 - А. аксіологія
 - В. антропологія;
 - С. гносеологія;
 - Д. онтологія.
7. Вважається, що першим запропонував поняття «філософія»:
 - А. Піфагор; В. Платон; С. Парменід; Д. Арістотель.
8. Осмислюючи способи пояснення дійсності, формуючи загальні принципи та вимоги до мислячого суб'єкту, філософія виконує функцію:
 - А. світоглядну;
 - В. пізнавальну;

- С. критичну;
- Д. методологічну.

9. Монізм – це принцип формування світобачення, який:

- А. визнає два рівноправних першоначала світу – матеріальне і духовне;
- В. визнає одне начало всього існуючого: дух або матерію;
- С. визнає матерію першоначалом всього сутнього, а духовне – продуктом її розвитку;
- Д. визнає духовне першоначалом всього сутнього, а матерію – другорядним, створеним.

10. Історизм філософського знання виявляє себе в тому, що:

- А. ідеї, сформульовані в ході історичного розвитку філософії, зберігають свою актуальність і для сучасності, і для майбутнього;
- В. історичні дослідження науковців постійно додають нових знань про розвиток філософії у минулому;
- С. історія як наука може прискорювати, а може гальмувати розвиток філософії;

Д. існують поряд з філософією інші історичні типи світогляду/

11. Буденний світогляд базується на:

- А. життєвому досвіді і здоровому глузді;
- В. науково-раціональному способі мислення;
- С. релігійних поглядах;
- Д. емоційно-образних способах осягнення дійсності.

12. До структури світогляду входять такі складові:

- А. монізм, дуалізм, плюралізм;
- В. світовідчуття, світосприйняття, світорозуміння;
- С. міфологія, релігія, філософія;
- Д. абстракція, ідея, категорія.

13. Наріжним каменем для світогляду є:

- А. знання про навколишній світ;
- В. знання про суспільство і людину;
- С. погляди на місце і роль людини в світі;
- Д. погляди на місце і роль суспільства в житті людини.

13. Наріжним каменем для світогляду є:

- А. знання про навколишній світ;
- В. знання про суспільство і людину;
- С. погляди на місце і роль людини в світі;
- Д. погляди на місце і роль суспільства в житті людини.

14. На думку класиків античної філософії Платона та Арістотеля, людей спонукало філософствувати:

- А. здивування;
- В. легковірність;

- С. допитливість;
- Д. марнославство.

15. Міфологія щодо філософії виступає:

- А. принципово іншим типом мислення;
- В. тотожним типом мислення;
- С. духовним витоком, з якого філософія сприймала досвід

узагальненого осягнення світу;

- Д. більш складною за змістом світоглядною формою свідомості.

16. Релігію як історичний тип світогляду зближує з філософією:

- А. віра в Бога як першоначало всього сутнього;
- В. обґрунтування за допомогою теоретизування та логіки своїх

положень;

- С. погляд у вічність, ціннісне сприймання життя, пошук найвищих цілей і смислів;

- Д. заклик до морального самовдосконалення людини, до перемоги Добра над Злом.

17. Галузь філософії, яка вивчає людину як суще особливого роду, осмислює питання про природу, буття, духовні ресурси людини:

- А. аксіологія;
- В. антропософія;
- С. деонтологія;
- Д. антропологія.

18. Родоначальник філософії людини, який зробив гаслом своєї філософії вислів «Пізнай самого себе»:

- А. Платон;
- В. Сократ;
- С. Арістотель;
- Д. Конфуцій.

19. Особистість – це поняття для позначення:

- А. природно-біологічних якостей людини;
- В. самотності, неповторності людини;
- С. одиничного представника людського роду;
- Д. соціальних якостей людини.

20. Найглибшим чинником активності людини, який спонукає її до діяльності, є:

- А. потреби;
- В. ціннісні орієнтації;
- С. совість;
- Д. стимули.

21. Специфічно людська форма активного відношення до оточуючого світу, змістом чого є його осмислення, зміна та перетворення:

- А. діяльність;
- В. поведінка;
- С. праця;

Д. рефлексія.

22. Духовність людини філософи-матеріалісти вбачають у:

- А. вірі в Бога;
- В. ставлення до інших і створеного ними;
- С. ставленні до природи задля її збереження;
- Д. орієнтації на культурні надбання, наукові знання.

23. Яке з наведених питань є філософським:

- А. Що таке спадковість?
- В. Чи розширюється Всесвіт?
- С. Що таке свобода?
- Д. Які глибинні причини політичної боротьби?

24. Релігійний світогляд належить до :

- А. дуалізму;
- В. матеріалізму;
- С. ідеалізму;
- Д. не належить до жодного.

25. Для онтології як галузі філософського знання специфічними є такі категорії :

- А. протиріччя, розвиток, взаємозв'язок;
- В. добро, зло, прекрасне, потворне;
- С. відчуття, сприймання, поняття, судження;
- Д. буття, матерія, субстанція.

26. Для гносеології як галузі філософського знання специфічними є такі категорії :

- А. протиріччя, розвиток, взаємозв'язок;
- В. добро, зло, прекрасне, потворне;
- С. відчуття, сприймання, поняття, судження;
- Д. буття, матерія, субстанція.

Історія філософської думки

1. Сократ вважав, що причиною зла, дурних вчинків є незнання. На відміну від нього, інший філософ вказав на брак волі як їхню причину. Цим філософом був

- А. Аристотель;
- В. Августин;
- С. Фома Аквінат;
- Д. Г.Сковорода.

2. Марксистська філософія:

- А. ідеалістична;
- В. матеріалістична;
- С. дуалістична;
- Д. персоналістична.

3. За своїм характером філософія Середньовіччя була

- А. космоцентрична;

- В. теоцентрична;
 - С. антропоцентрична;
 - Д. соціоцентрична.
4. Вчення про Три Світи (макрокосмос, мікрокосмос, Біблія як світ божественних символів) розробив український мислитель:
- А. М. Грушевський;
 - В. М. Костомаров;
 - С. Г. Сковорода;
 - Д. П. Куліш.
5. Духовними джерелами старокитайської філософської думки були :
- А. Веди, Упанішади;
 - В. Книга пісень, Книга перемін;
 - С. Коран, Сунна;
 - Д. Старий Заповіт, Новий Заповіт.
6. Положення про те, що ідеї є дійсними сутностями, є вічними, незмінними, існують поза матеріального світу і незалежно від нього, виклав:
- А. Сократ;
 - В. Платон;
 - С. Арістотель;
 - Д. Піфагор.
7. Думку про те, що двічі не можна увійти в одну і ту ж саму річку, що все тече, все змінюється, висловив:
- А. Геракл;
 - В. Геракліт;
 - С. Гоббс;
 - Д. Г. Гегель.
8. Філософія покликана дати відповіді на такі питання «Що я можу знати?», «На що я можу сподіватись?», «Що я маю робити?».
- Про таке призначення філософії писав...
- А. Сократ;
 - В. І. Кант;
 - С. Г. Сковорода;
 - Д. К. Маркс.
9. Центральне поняття у філософії фрейдизму, за допомогою якого пояснюється поява держави, моралі, культури, релігії...це –
- А. свідомість;
 - В. несвідоме;
 - С. справедливист;
 - Д. закон.

10. Пораду прожити життя непомітно, уникати участі в політиці, отримувати насолоду від дружби, смачної їжі, пізнання нового – викладено у філософії

- А. стоїків;
- В. епікурейців;
- С. марксистів;
- Д. позитивістів.

11. Всебічно розробив категорії, принципи та закони діалектики

- А. Геракл;
- В. Геракліт;
- С. Гоббс;
- Д. Гегель.

12. Риса української філософії, яка позначає домінанту серця, перевагу почуття над логічним міркуванням – це...

- А. сцієнтизм;
- В. персоналізм;
- С. номіналізм;
- Д. кордоцентризм.

13. Представниками агностицизму є:

- А. Д. Конт, Г. Спенсер;
- В. І. Кант, Д. Юм;
- С. Г. Гегель, Л. Фейєрбах;
- Д. Піфагор, Платон.

14. Вислів «Платон мені друг, але істина дорожча» належить його видатному учню

- А. Сократу;
- В. Канту;
- С. Конту;
- Д. Арістотелю.

15. Категоричний імператив в етиці сформульований

- А. Кантом; В. Контом; С. Декартом; Д. Гегелем.

16. З іменем Г. Сковороди пов'язана розробка

- А. української національної ідеї;
- В. філософії серця;
- С. вчення про істину й оману;
- Д. історико-філософських поглядів на мораль.

17. Засновник даосизму –

- А. Конфуцій;
- В. Мен-Цзи;
- С. Сунь-Цзи;
- Д. Лао-Цзи.

18. Першоосновою світу згідно з Демокрітом є...

- А. вода; В. ідеї; С. вогонь;

Д. атоми.

19. До філософів Мілетської школи належали:

- А. Протагор, Сократ;
- В. Платон, Арістотель;
- С. Фалес, Анаксимен;
- Д. Епікур, Плотін.

20. Думку про те, що двічі не можна увійти в одну і ту ж саму річку, що все тече, все змінюється, висловив:

- А. Емпедокл;
- В. Геракліт;
- С. Ксенофан;
- Д. Зенон.

21. Креаціонізм – це вчення про:

- А. створення Богом світу, живої та неживої природи;
- В. безкінечність та несотворимість світу;
- С. роль людини в пізнанні та перетворенні світу;
- Д. закономірності розвитку матеріального світу.

22. Вважається, що філософія як особливий тип світоглядного знання зародилась у :

- А. Стародавній Греції;
- В. Стародавньому Єгипті;
- С. Вавілоні;
- Д. Стародавньому Римі.

23. Творчість китайського філософа Конфуція припадає на:

- А. VI-V ст. до н. е.;
- В. IV-III ст. до н. е.;
- С. I – III ст. н.е.;
- Д. V-VI ст. н. е.

24. Класична філософія в аналізі явищ виходить з принципу:

- А. позитивізма;
- В. раціоналізма;
- С. фанатизма;
- Д. редукаціонізма.

25. Першу універсальну філософську систему об'єктивного ідеалізму розробив

- А. Сократ;
- В. Платон;
- С. Ксенофан;
- Д. Піфагор.

26. Веданта – це філософська течія:

- А. Стародавньої Греції;
- В. Стародавньої Індії; С. Стародавнього Китаю;
- Д. Стародавнього Єгипту.

27. Етапами розвитку античної філософії були:

- А. апологетика, патристика, схоластика;
- В. натурфілософія, софістика, елліністичний;
- С. позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм;
- Д. матеріалізм, ідеалізм, дуалізм.

28. Твердження «Я мислю, отже, я існую» висловив

- А. Ф. Бекон;
- В. Р. Декарт;
- С. Платон;
- Д. Ансельм Кентерберійський.

29. Полеміка між представниками номіналізму і раціоналізму точилась у часи

- А. Відродження;
- В. Середньовіччя;
- С. Нового часу;
- Д. античності.

30. Антропоцентризм як характерна особливість був властивий філософії

- А. античності;
- В. Середньовіччя;
- С. Відродження;
- Д. Нового часу.

Систематична філософія

1. Мету і сенс історичного процесу досліджує:

- А. соціальна філософія;
- В. філософія історії;
- С. філософська антропологія;
- Д. праксеологія.

2. До глобальних проблем людства належать:

- А. демократії та диктатури;
- В. демографічна та екологічна;
- С. ставлення людини до тварин;
- Д. ставлення людини до людини.

3. Простір і час:

- А. існують як зовнішня об'єктивна система даність по відношенню до матеріальних об'єктів і систем;
- В. є невід'ємними від матерії її атрибутами;
- С. першоосновою єдності буття;
- Д. є суб'єктивними відчуттями людини, яке сприймає оточуючий світ.

4. Ядром свідомості, способом її існування є...

- А. емоції, настрої, переживання;
- В. знання;
- С. мотиви, воля;
- Д. несвідоме.

5. Все те, що людина додала до природи своєю фізичною та розумовою працею, є...

- А. практика;
- В. наука;
- С. творчість;
- Д. культура.

6. Зміст наших знань, який не залежить від суб'єкта пізнання (людини або людства) – це характеристика ...

- А. об'єктивної істини;
- В. конкретності істини;
- С. абсолютної істини;
- Д. відносної істини.

7. Буття – це поняття, яким позначається

- А. об'єктивно існуюча реальність в розмаїтті її властивостей і зв'язків;
- В. властивість об'єктивного світу;
- С. те, що людина відчуває в світі;
- Д. все те, що існує.

8. Культура щодо суспільства ...

- А. прискорює його розвиток;
- В. гальмує його розвиток;
- С. може прискорювати, а може й гальмувати його розвиток;
- Д. не впливає на суспільний розвиток.

9. Спосіб існування всього у світі

- А. рух;
- В. субстанція;
- С. атрибут;
- Д. матерія.

10. До форм чуттєвого пізнання належать

- А настрої, емоційні переживання;
- В. переконання в істинності чогось;
- С. відчуття, сприймання, уявлення;
- Д. жодне з них не належить.

11. Джерелом формування соціальності, а відтак і суспільства є

- А. знання і досвід;
- В. віра і мораль;
- С. спілкування і діяльність;
- Д. природно-кліматичні

чинники.

12. До форм суспільної свідомості належать

- А. географія, етнографія, демографія;
- В. право, релігія, політика;
- С. ідеологія, праксеологія, антропологія;
- Д. жодна із них не належить.

13. Держава, партії діють у такій сфері суспільного життя

- А. економічній;
- В. соціальній;
- С. політичній;
- Д. духовній.

14. Агностицизм – це філософський напрямок, який

- А. заперечує можливість адекватно і повно пізнавати світ;
- В. не займається проблемами пізнання;
- С. вважає, що світ є принципово пізнаваним;
- Д. всі визначення не є правильними.

15. Представниками агностицизму є

- А. Д. Конт, Г. Спенсер;
- В. І. Кант, Д. Юм;
- С. Г. Гегель, Л. Фейєрбах;
- Д. Піфагор, Платон.

16. Напрямок у гносеології, який виводить усе пізнання із чуттєвих сприймань

- А. сенсуалізм;
- В. емпіризм;
- С. раціоналізм;
- Д. агностицизм.

17. Напрямок, який виводить усе пізнання із чуттєвого досвіду

- А. сенсуалізм;
- В. емпіризм;
- С. раціоналізм;
- Д. агностицизм.

18. Вчені, які розглядали всесвітній історичний процес як виникнення, співіснування і загибель самотутніх автономних цивілізацій

- А. Данилевський, Шпенглер, Тойнбі;
- В. Абельяр, Августин, Аквінський;
- С. Маркс, Енгельс, Ленін;
- Д. Кант, Конт, Донцов.

19. Людський мозок сам по собі, яким він виходить із лона природи

- А. вже є органом людської свідомості;
- В. по мірі біологічного розвитку всього організму стає органом людської свідомості;
- С. не завжди і не обов'язково виступає як орган людської свідомості;
- Д. містить в собі таку потенційну можливість, яка реалізується при залученні людини до суспільного життя через працю, спілкування, культуру тощо.

20. Виявлення сутності речей і всебічне їх пояснення – це
- А. закон;
 - В. поняття;
 - С. судження;
 - Д. концепція.
21. Вивченням того, що для людини є суб'єктивно дорогим, значущим і чому це так, займається
- А. антропологія;
 - В. онтологія;
 - С. аксіологія;
 - Д. гносеологія.
22. Людина з її турботами перебуває у центрі такої картини світу, як
- А. буденна ; В. наукова; С.релігійна; Д. філософська.
23. Для онтології як галузі філософського знання специфічними є такі категорії
- А. протиріччя, розвиток, взаємозв'язок;
 - В. добро, зло, прекрасне, потворне;
 - С. відчуття, сприймання, поняття, судження;
 - Д. буття. матерія, субстанція.
24. Для гносеології як галузі філософського знання специфічними є такі категорії
- А. протиріччя, розвиток, взаємозв'язок;
 - В. добро, зло, прекрасне, потворне;
 - С. відчуття, сприймання, поняття;
 - Д. буття. матерія, субстанція.
25. Форми раціонального пізнання – А. поняття, судження;
- В. інтуїція, інновація;
 - С. відчуття, уявлення;
 - Д. віра, надія.
26. Відношення людини до світу перебуває у центрі такої картини світу як
- А. буденна;
 - В. філософська;
 - С. релігійна;
 - Д. наукова.
27. Приписування неживій природі здатності відчувати, мислити
- А. свідомість;
 - В. пантеїзм;
 - С. непотизм;
 - Д. гілозоїзм.

28. Науковій раціональності властиві такі ознаки

- А. суб'єктивність, ідеальність;
- В. доцільність, творчість;
- С. об'єктивна предметність, доведеність, однозначність;
- Д. інтуїтивність, авторський погляд.

29. Суб'єкт пізнання

- А. людина;
- В. те, що пізнається;
- С. те, за допомогою чого пізнається;
- Д. те, що сформувалося у свідомості в результаті пізнавального акту.

30. В пізнавальному процесі чуттєве і раціональне пізнання

- А. є взаємопов'язаними сторонами і взаємно доповнюють одне одного; В. іноді є взаємопов'язаними сторонами, інколи доповнюють одне одного;
- С. не залежать одне від одного, тому що є окремими сторонами пізнавального процесу;
- Д. є взаємопов'язаними сторонами, але не доповнюють одна одну.

31. Картина світу, в якій людина прагне визначити його сутність та закони і таке своє знання обґрунтувати, — це

- А. буденна;
- В. філософська;
- С. релігійна;
- Д. наукова.

32. Принцип пізнання, згідно з яким всі події мають свої причини і тому безпричинних явищ не буває

- А. розвиток;
- В. детермінізм;
- С. універсалізм;
- Д. субстанція.

33. Опис, спостереження, порівняння належать до методів

- А. загальнофілософських;
- В. загальнонаукових логічних;
- С. загальнонаукових емпіричних;
- Д. спеціальних наукових.

34. Матерія (з погляду матеріалізму) — це

- А. об'єктивно існуюча реальність в розмаїтті її властивостей і зв'язків;
- В. продукт творчої діяльності Духовного Абсолюту;
- С. те, що людина відчуває в світі;
- Д. все, що існує.

35. Концепція сталого розвитку суспільства стосовно відносин природи і суспільства означає

- А. припинення суспільством всіх видів діяльності, що завдають шкоду природі;
- В. коеволюцію природи і суспільства;

- С. прискорений розвиток виробництва заради добробуту населення;
- Д. виховання екологічної свідомості молоді.

36. Емпіричні методи наукового пізнання –

- А. діалектика, софістика, еклектика;
- В. факт, ідея, проблема, гіпотеза;
- С. індукція, дедукція, аналіз, синтез; Д. опис, спостереження, вимірювання.

37. Відповідність наших знань про дійсність самій дійсності — це

- А. наукова проблема;
- В. наукова істина;
- С. наукова гіпотеза;
- Д. наукова ідея.

38. Об'єктивне знання – це знання

- А. логічне, внутрішньо несуперечливе;
- В. правильне, точне;
- С. таке, що відповідає науковій традиції;
- Д. незалежне від людини як суб'єкта пізнання.

39. Теоретичні (логічні) методи наукового пізнання – А. діалектика, софістика, еклектика;

- В. факт, ідея, проблема, гіпотеза;
- С. індукція, дедукція, аналіз, синтез;
- Д. опис, спостереження, вимірювання.

40. Погляд на техніку як джерело небезпеки для людини і причину негативних явищ у сучасному суспільному житті

- А. технологічний детермінізм;
- В. технократія;
- С. технофобія;
- Д. техноманія.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ
з дисципліни «Філософія»

1. Поняття про філософію. Предмет і структура філософії.
2. Онтологія. Теорія пізнання. Логіка. Етика. Естетика.
3. Основний метод філософського пізнання.
4. Основне питання філософії. Матеріалізм. Ідеалізм.
5. Філософські учення Стародавньої Індії.
6. Філософські учення Стародавнього Китаю.
7. Філософські учення Стародавньої Греції.
8. Середньовічна арабська філософія.
9. Середньовічна християнська філософія.
10. Матеріалізм нового часу.
11. Французький матеріалізм.
12. Німецька класична філософія.
13. Виникнення і розвиток марксистської філософії. Розробка положень марксистської філософії.
14. Вульгарний матеріалізм.
15. Неокантіанство.
16. Інтуїтивізм.
17. Позитивізм.
18. Неогегельянство.
19. Прагматизм.
20. Філософія життя.
21. Феноменологія.
22. Неореалізм. Критичний реалізм.
23. Неопозитивізм. Логічний емпіризм. Логічний прагматизм. Лінгвістична філософія.
24. Персоналізм.
25. Екзистенціалізм.
26. Неотомізм.
27. Філософська антропологія.
28. Філософська герменевтика.
29. Структуралізм.
30. Франкфуртська школа.
31. Критичний раціоналізм.
32. Психологічні переконання в Стародавній Греції.
33. Інтерпретація психології Аристотеля в томізмі, неотомізмі, у Ф.Брентано.

34. Елементи психології у філософії 17 століття.
35. Передумови для виділення психології в самостійну науку.
36. Розвиток власного научно-категорійного апарату психології.
37. Психоаналіз.
38. Неофрейдізм.
39. Біхевіоризм.
40. Необіхевіоризм.
41. Топологічна психологія.
42. Генетична епістемологія.
43. Позитивізм.
44. Перетворення методологічних начал психології в СРСР.
45. Затвердження марксистської методології в радянській психології.
46. Психічна реальність як предмет психології.
47. Поняття про філософію науки.
48. Етапи розвитку філософії науки.
49. Концепція логічного позитивізму.
50. Опис розвитку наукового знання.
51. Проблеми сучасної філософії науки.
52. Поняття про пізнання.
53. Поняття про метод.
54. Методологія.
55. Моделювання.
56. Поняття про діалектику.
57. Діалектичний матеріалізм.
58. Основні закони матеріалістичної діалектики.
59. Поняття про категорію. Категорії діалектики.
60. Асоціанізм.
61. Гештальтпсихологія.
62. Глибинна психологія.
63. Психоаналіз.
64. Теорія Мелані Кляйн.
65. Его-психологія.
66. Теорія об'єктних відносин.
67. Селф-психологія.
68. Аналітична психологія.
69. Архетипічна психологія.
70. Юнгіанська символдрама (кататимно-імагінативна терапія).
71. Філософські основи арт-терапія.
72. Процесуально орієнтована психологія.

73. Пісочна терапія: філософські засади виникнення методу
74. Соціоніка.
75. Гуманістична психологія.
76. Трансперсональна психологія.
77. Екзистенціальна психологія (екзистенціальний аналіз Л.Бінсвангера, М. Боса, В.Франкла, А.Ленгле, екзистенціальне консультування Дж.Б'юдженталя, І.Ялома).
78. Інтегральна психологія.
79. Методологічна суть категорії підходу в науковому дослідженні.
80. Методологічні підходи до вивчення психічного.
81. Діяльнісний підхід.
82. Неодіяльнісний історико-еволюційний підхід.
83. Системний підхід.
84. Знаковий, мовний підхід.
85. Вчинковий підхід.
86. Антропологічний підхід.
87. Системно-суб'єктний підхід.
88. Психосоціальний підхід.
89. Інтегральний підхід.
90. Інтеграційний підхід

ФОРМИ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. При поточному контролі оцінці підлягають: рівень теоретичних знань та вміння працювати з науковою літературою, знання матеріалу, продемонстрованого у виконаних (як правило) індивідуальних завданнях; обґрунтованість висновків, а також самостійність та повнота вирішення практичних завдань та аналізу матеріалів; активність та систематичність роботи на заняттях; результати виконання домашніх завдань, тестів, експрес-опитувань тощо.

Форми проведення поточного контролю: усне опитування здобувачів, вирішення практичних завдань, тестові завдання (для зацікавленості у навчанні, розвитку здібностей студента може бути передбачено виконання інших, індивідуальних для кожного студента завдань).

Проміжний контроль проводиться після вивчення відповідних тем або блоку тем з метою з'ясування ступеню засвоюваності студентами відповідного об'єму опрацьованого та вивченого матеріалу та подальшої оцінки рівня отриманих знань. Форми проведення проміжного контролю: тренувальні вправи, експрес-контроль на лекціях, тестове опитування, усне опитування.

Підсумковий контроль у формі екзамену.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Рівень знань оцінюється:

- **«відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів.** Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- **«добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів.** Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- **«добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів.** Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;
- **«задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів.** Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);
- **«задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів.** Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.
- **«незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів.** Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

ТАБЛИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗА РІЗНИМИ ШКАЛАМИ

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81 (6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	FX	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

6. Велитченко Л.К. Філософія психології: програмн. довідник. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2012. 554 с.
7. Вільчинський Ю. М. та ін. Філософія: навч. Посібник. Київ: КНЕУ, 2019. 368 с.
8. Горбенко Ю.Л., Клименко Ю.О., Моргун В.Ф. Філософія психології: тексти. Хрестоматія для студентів психологічних спеціальностей. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2017. 402 с.
9. Москалець В. П. Психологія особистості. Підручник, 3 вид. перероб. доповн. В. П. Москалець. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. – 364 с.
10. Романовський О.Г., Михайличенко В.Є., Грень Л.М. Філософія психології: навч. посіб. для студентів напряму підготовки «Психологія». Харків: НТУ «ХП», 2016. 140 с.
11. Чорна Л.С. Філософія психології: Навчально-методичний комплекс з дисципліни. Чернігів: ЧОІППО, 2017. 44 с.

Допоміжна

7. Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г. Історія філософії: Підручник. К.:Либідь, 2001. 408 с.
8. Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика: Підручник / Г. І. Волинка, В. І. Гусєв, І. В. Огородник, Ю. О. Федів; За ред. Г. І. Волинка. К.: Вища школа, 1999. 624 с.
9. Данилюк І. Історія психології в Україні. К.: Либідь, 2002. 152 с.
10. Іванова О. С. Філософія психології: ноосферний розвиток інформаційного суспільства. Психологія життєвого простору особистості в сучасних умовах кризи, глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (14-15 вересня 2023р.), м. Одеса. – Міжнародний гуманітарний університет. 338 с. URL: <http://surl.li/lsnqd> - С. 123
11. Іванова О. С. Особливості соціального розвитку наукових кадрів у цифрову еру. Психологія життєвого простору особистості в сучасних умовах кризи, глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (14-15 вересня 2023р.), м. Одеса. – Міжнародний гуманітарний університет. 338 с. URL: <http://surl.li/lsnqd> - С. 120
12. Ivanova O. Influence of the Neuro-Educational Environment on One's Socialization under Total Digitalization // Yermakova S., Ivanova O., Horytska O., Polishchuk V., Polukhtovych T., Vivcharenko T. (2023) Influence of the Neuro-Educational Environment on One's Socialization under Total Digitalization. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and

Neuroscience, 12(1), 136-153. Vol. 12 No. 1 (2023, BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience / Psychology.

13. Іванова О. С., Єрмакова С.С. Особистість в контексті ноосферного гуманізму. Матеріали Міжнародної науково-методичної конференції «Управління якістю підготовки фахівців» XXVII (м. Одеса-Хорватія-Польща-Румунія, 21-22 квітня 2022р.). – Одеса, 2022. – Ч. 2 – С.37-38.

14. Філософія психології: тексти. Хрестоматія для студентів псих. спец. / укл. Ю.Л. Горбенко, Ю.О. Клименко, В.Ф. Моргун. Прлтава: ПНПУ ім.. В.Г. Короленка, 2017. 402с.

15. Сергієнко В. В. Філософські проблеми наукового пізнання: навчальний посібник. Кременчук: Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, 2011. 103 с.

16. Філософія психології: навч. посіб. / О.Г. Романовський, В.Є. Михайліченко, Л.М. Грець. Харків: Вид-вл НТУ, 2016. 320 с

17. Щукін, Є. О. Філософія психології в Україні / Є. О. Щукін, І. Є. Чугуєва // Гуманіт. вісн. НУК. Миколаїв : НУК, 2011. Вип. 4. С. 128–129.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Міжнародного гуманітарного університету: офіційний сайт. URL: https://mgu.edu.ua/science_library

2. Бібліотека Університету Ушинського: офіційний сайт. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>

3. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>

4. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Одеська національна наукова бібліотека: офіційний сайт. URL: <http://odnb.odessa.ua/>